

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.	11
1. Στην αφετηρία του βιώσιμου μοντέλου ανάπτυξης.	17
1.1 Βιώσιμη ανάπτυξη και στόχοι των Ηνωμένων Εθνών	17
1.2 Απόψεις και κρίσεις για την πορεία των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης	20
1.3 Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης και Συμφωνία του Παρισιού: Συγκλίσεις και αποκλίσεις	26
1.3.1 Η Συνθήκη στις συμπληγάδες του ανταγωνισμού ΗΠΑ και Κίνας: Προβλήματα και επιπτώσεις	28
1.3.2 Οι θέσεις και οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Περιφερειών για το κλίμα και τη βιώσιμη ανάπτυξη	30
1.3.3 Οι θέσεις των κοινωνικών εταίρων για το κλίμα και τη βιώσιμη ανάπτυξη	33
1.3.4 Αποτίμηση της πορείας.	36
1.4 Η βιώσιμη ανάπτυξη και η υγειονομική κρίση της πανδημίας COVID-19	38
1.4.1 Η αποτυχία του σχεδίου Build Back Better	44
1.4.2 Η επιτυχία του σχεδίου NextGenerationEU	45
1.4.3 Οι θέσεις των κοινωνικών εταίρων για την πανδημία COVID-19	45
1.4.4 Αξιολογικές προσεγγίσεις και προβληματισμοί.	47
1.5 Η βιώσιμη ανάπτυξη σε σχέση με την ενεργειακή κρίση	52
1.5.1 Οι θέσεις των κοινωνικών εταίρων για την ενεργειακή κρίση	55
2. Οι πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και οι θέσεις των κοινωνικών εταίρων	58
2.1 Ευρωπαϊκή Ένωση και Ηνωμένα Έθνη σε κοινούς στόχους για τη βιώσιμη ανάπτυξη	58

2.1.1	Ανακοίνωση με θέμα «Επόμενα βήματα για ένα βιώσιμο ευρωπαϊκό μέλλον»	60
2.1.2	Έγγραφο προβληματισμού «Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030»	62
2.1.3	Κριτική προσέγγιση στα δύο πολιτικά κείμενα.	63
2.2	Η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Συμφωνία του Παρισιού	65
2.2.1	Ο πρώτος σχεδιασμός.	66
2.2.2	Οι διπλωματικές πολιτικές για το κλίμα	68
2.2.3	Οι κοινωνικοί εταίροι και η Συμφωνία του Παρισιού	68
2.3	Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην οικονομία και στην απασχόληση	72
2.3.1	Η θέση των κοινωνικών εταίρων για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην οικονομία και στην απασχόληση	76
2.3.2	Η στάση του εργατικού κινήματος.	78
2.4	Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία.	79
2.4.1	Πρωτοβουλίες και στρατηγικές της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας	82
2.4.1.1	Ο Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος.	82
2.4.1.2	Η Δέσμη Fit for 55	83
2.4.1.3	Στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	87
2.4.1.4	Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα	88
2.4.1.5	Στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»	89
2.4.1.6	Ευρωπαϊκή βιομηχανική στρατηγική	90
2.4.1.7	Σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία	92
2.4.1.8	Μπαταρίες και απόβλητα μπαταριών	93
2.4.1.9	Καθαρή, προσιτά οικονομική και ασφαλή ενέργεια	94
2.4.1.10	Στρατηγική για βιωσιμότητα χημικών προϊόντων	94
2.4.1.11	Πρωτοβουλίες για βιώσιμη και έξυπνη κινητικότητα	95
2.4.1.12	Δασική στρατηγική και εισαγωγές μηδενικής αποφύλιωσης	97
2.4.2	Η θέση των κοινωνικών εταίρων για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία	97
2.4.3	Η θέση των κοινωνικών εταίρων για τη βιοποικιλότητα	102
2.4.4	Η θέση των κοινωνικών εταίρων για τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο»	104
2.4.5	Οι θέσεις των κοινωνικών εταίρων για την κυκλική οικονομία	109
2.5	Η Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Ένωση	112

2.5.1	Η θέση των κοινωνικών εταίρων για την Ευρωπαϊκή Ενεργειακή Ένωση	115
2.6	Η δίκαιη μετάβαση και το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης	118
2.6.1	Η θέση των κοινωνικών εταίρων για τη δίκαιη μετάβαση	119
2.6.2	Η θέση των ευρωπαϊκών συνδικάτων για τη δίκαιη μετάβαση	122
2.7	Η υγειονομική κρίση της πανδημίας COVID-19 και ο πόλεμος στην Ουκρανία σε σχέση με τη βιώσιμη ανάπτυξη στα κράτη μέλη της ΕΕ	124
2.7.1	Οι δημόσιες πολιτικές της ΕΕ για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19	125
2.7.2	Το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο της ΕΕ 2021-2027 σε σχέση με την πανδημία COVID-19, την ενεργειακή κρίση και την πορεία της βιώσιμης ανάπτυξης	126
2.7.3	Τα σχέδια NextGenerationEU και REPowerEU	127
2.7.3.1	Το σχέδιο NextGenerationEU και η πορεία υλοποίησής του	127
2.7.3.2	Το σχέδιο REPowerEU και η πορεία υλοποίησής του	132
2.7.4	Η θέση των κοινωνικών εταίρων για το σχέδιο NextGenerationEU	137
2.7.5	Οι θέσεις των κοινωνικών εταίρων για το REPowerEU	139
2.7.6	Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Κρίσεων Επισιτιστικής Ασφάλειας	141
2.7.7	Οι θέσεις των κοινωνικών εταίρων για την επισιτιστική κρίση	143
3.	Οι εσωτερικές αντιθέσεις των κοινωνικών εταίρων για τη βιώσιμη ανάπτυξη	146
3.1	Σύγκρουση συμφερόντων εργαζομένων και εργοδοτών	146
4.	Το «λόμπι των ορυκτών καυσίμων» και η απόρριψη της «επιστημονικής συναίνεσης»	153
4.1	Το «λόμπι των ορυκτών καυσίμων»	153
4.2	Η απόρριψη της «επιστημονικής συναίνεσης».	157
5.	Η πορεία υλοποίησης των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης	159
5.1	Εκτιμήσεις για τη συνολική πορεία υλοποίησης των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης και των στόχων της Συμφωνίας του Παρισιού	159

5.1.1	Μηδενική φτώχεια	161
5.1.2	Μηδενική πείνα	161
5.1.3	Καλή υγεία και ευημερία	162
5.1.4	Ποιοτική εκπαίδευση	163
5.1.5	Ισότητα των φύλων	163
5.1.6	Καθαρό νερό και αποχέτευση	164
5.1.7	Φθηνή και καθαρή ενέργεια	164
5.1.8	Αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη.	165
5.1.9	Βιομηχανία, καινοτομία και υποδομές	165
5.1.10	Λιγότερες ανισότητες.	166
5.1.11	Βιώσιμες πόλεις και κοινότητες	167
5.1.12	Υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή	168
5.1.13	Δράση για το κλίμα	169
5.1.14	Ζωή στο νερό	169
5.1.15	Ζωή στη στεριά	170
5.1.16	Ειρήνη, δικαιοσύνη και ισχυροί θεσμοί	171
5.1.17	Συνεργασία για τους στόχους	171
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	173
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	183
	Ελληνόγλωσση	183
	Ξενόγλωσση	188